

Opgøret med konkurrencestatens primitive menneskesyn

Virksomhedsteorikonference

7. november 2015

Nadja U. Prætorius

- Vi oplever stigende knaphed på Jordens ressourcer, samt forurening og klimakatastrofer,
- Vækstøkonomiernes kommercialisering, ensretning og benhårde resultatstyring af borgerne bidrager til, at et stigende antal sunde og raske borgere bliver syge af dehumanisering, fremmedgørelse og stress.

Ud af boksen – ud af skabet?

EN METAFOR

ARBEJDSLIVETS TRAUMATISERING

Relationen mellem dehumanisering, fremmedgørelse og stress:

- Hvis vi forceres til at identificere os med normer, holdninger, værdier og adfærd, der er uforenelige med grundlæggende aspekter ved at være menneske.
- Hvis væsentlige aspekter af vores personlige menneske- og livssyn, virkelighedsoplevelse og selvopfattelse devalueres eller gøres illegitime i forbindelse med udførelsen af vores arbejde.

Menneskets grundforudsætninger

- Tænkning, abstraktionsevne, refleksion og selvrefleksion, indlevelse, empati, kreativitet, glæde, vilje og kærlighed.
- Fleksibel tilpasning sikrer biologiske overlevelse
- Indsigtsgivende udforskning og nytænkning former og udvikler menneskelige fællesskaber, livsformer og kulturer

Værdi, mening og etik

Fysisk, mental og følelsesmæssig sundhed beror på:

- At vi uhindret har mulighed for at udvikle og bruge den unikke menneskelige kapacitet til at tænke, reflektere og være indlevende
- At vi oplever, at der er værdi, mening og sammenhæng i tilværelsen
- At værdi, mening og indlevelse anerkendes som forudsætning for etisk skelneevne

Aaron Antonovsky: "Sense Of Coherence"

- 1) at vi tror, at nye situationer er påvirkelige,
- 2) at situationen, vi befinder os i, er logisk og forudsigelig
- 3) at det, der kræves i nye situationer, er overkommeligt.

Behov for oplevelse af værdi, mening, værdsættelse og tilhørsforhold

- Tab af værdi og mening er tilintetgørende og dybt angstfuldt, og kan føre til psykisk sammenbrud.
- At være ansvarlige aktører i fællesskabet ud fra grundlæggende og vedtagne værdier
- At vi understøttes, værdsættes og som medlemmer af et grundlæggende meningsfuldt fællesskab.

Afmagtens overlevelsesstrategier

- Overlevelsesstrategierne gør os fremmede for os selv
- Overlevelsesstrategierne fastlåser os i en ufleksibel overvågning og adfærdsregulering af os selv.
- Vi mister friheden til at vælge at tænke og handle, så vi oplever, at vi står inde for os selv og det, der giver mening for os

Tingsliggørelse og fremmedgørelse

- Tingsliggørelse: at blive vurderet på en kvantitativt udregnet nytteværdi.
- Fremmedgørelse reducerer borgere til at være selvovervågende instrumenter i produktionen af kvantificerbar resultatopnåelse
- efterlader medarbejdere med tab af mening i forhold til sig selv og arbejdet, samtidig med at den enkelte mister oplevelsen af sin egen og arbejdets værdifuldhed

Ledelsesstrategier som magtovergreb

- New Public Management tilsidesætter menneskers funktionsevne og kapacitet.
- Skaber neurobiologisk højstress
- At blive fremmedgjort er at blive reduceret som menneske. Det er et regulært overgreb, og vi udvikler en traumereaktion.

Markedets primitive menneskesyn

Lader hånt om:

- At vi er har unikke evner til at samarbejde i fællesskaber
- At vi tilsidesætter egne snævre interesser til gavn for andre – og at det giver dyb mening for os
- At vi er forbundet i gensidig afhængighed med hinanden og vort fælles livsgrundlag – Jorden

FRIHED TIL AT VÆLGE

Vaclav Havel

”Jeg tror, at hvis noget skal forandre sig til det bedre, så må noget forandre sig først og fremmest i den menneskelige bevidsthed, i selve det nutidige menneskes humanitet; mennesket må på en eller anden måde komme til sig selv: det må befri sig for den skrækkelige involvering i alle det totalitæres åbenbare og skjulte mekanismer, fra konsum over repression og reklame til tv-manipulation; det må gøre oprør med rollen som magtesløs del af en gigantisk maskine, der styrer gud ved hvorhen; det må atter i sig selv finde en dybere ansvarlighed over for noget højere end det selv” (Vaclav Havel, Fjernforhør, 1991: p. 21-22)